

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednimi prilagami ter s »Kažipotom« ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . 13 K 20 h. ali gl. 6:00
 pol leta . . . . . 6 » 60 » » 3:30
 četrt leta . . . . . 3 » 40 » » 1:70
 Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnštvo v Gosposki ulici št. 7, v Gorici v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 8. do 12. ure. Na naročila brez doposlane na ročnino se ne oziramo.

Oglas in poslanice se računajo po »petit-vrstah« do tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsake vrsta. Večkrat po dogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklamo in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavric.

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z rednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravnštvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7, v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnštvu.

»PRIMOREC«

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1:60.
 »Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v naši knjigarni, v tobakarni Schwarz v Šolski ulici, Jellersitz v Nunski ulici in v Korenski ulici št. 22; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Interpelacije državnega poslanca Osk. Gabrščka.

IV.

Dovozna cesta Podbrdo-Petrovobrdo in nadaljevanje te ceste do Zalegaloga.

(Konec.)

Kakor je razvidno iz kolovdacijskega zapisnika v Podbrdu 25. jun. 1903. gledé gradnje ceste po Baški dolini v II. do V. sekc. delne črte Podbrdo-Petrovobrdo, se je priznalo, da ta del ceste ni napravljen po pravem načrtu, izdelanem od c. kr. namestništva v Trtu ad št. 1253/V, 1898. Potrdilo se je, da se niso držali smernih razmer ter se prilagoduje cesta bolj konsignaciji terena. Radi tega pa so posamezni ovinki mnogo manjši ter je prevažanje dolgega lesa, če že ne nemogoče, pa vsaj otežkočeno v veliki meri. Premembe na prvem načrtu so uzrok, da se ni napravilo največ podpornih zidov, da pa so napravili boke ter jih zagotovili s koli in tuintam z močnejšim lesom. Iz tega pa izvirajo za vzdrževanje te ceste mnogo večji troški, kakor je določeno, tako, da se s časom zlasti pozimi in ako koli otrhene, boki, ki so narejeni z vso hitrostjo, utrgajo. Ako pa so priznali obe neprilichnosti ter spoznali za umestno, da bi stala naprava event. podirajočih se podpornih zidov mnogo več nego odprava used v bokih, je neprikladno za cestni odbor, da bi zamolčal to, da soliden in dobro utemeljen zid, in naj bo tudi iz neobdelanih kamnov, bi bil dosti boljši. Toliko bolj se mora to omenjati, ker ta cesta bi bila morala po svoječasni izjavi zastopnika c. kr. železniškega ministerstva kot dovozna cesta k južnemu delu bohinskega tunela biti narejena tako, da bi bila sposobna za mnogo večji promet. Priznalo se je, da so naredili namesto obokanih ali železnih mostov lesene. Gotovo je, da utegnejo pri ob-

stoječem izredno velikem prometu leseni mostovi kmalu razpasti, zlasti ako se rabljeni les ni posekal ob pravem času. Nastaja potreba, da se odpravi take nedostatke, na kar vojaške oblasti tako rade opozarjajo, in okrajni cestni odbor naj potem gradi nove mostove. No, koliko več pa bo moral plačati v tem slučaju nego če so postavili obokane mostove? Ako so bili gradili po prvem načrtu, bi bil prispeval, cestni odbor k skupnim stroškom le 10%, tako pa bo treba za potrebne poprave vsled predrugačenja načrta plačati 100%. Priznalo se je tudi, da zidovi pri mostovih ne odgovarjajo popolnoma določbam načrta, da so zmanjšali prehode itd. Iz vsega tega se vidi, da je izjava okrajnega cestnega odbora opravičena ter se mora držati v svojem polnem obsegu, kolikor se tiče sodbe o načinu gradnje gorske ceste Podbrdo-Petrovobrdo. Če pa se je dalje priznalo, da bi ne bilo prav, da bi plačal okr. cestni odbor cel prvotno določen znesek, ker cesta ni popolnoma po načrtu narejena; in če bi se zadovoljili z aproksimativno, zakroženo svoto 60.000 K kot z zmanjšanjem pr računjenih skupnih stroškov, nastane vprašanje, koliko pa bo moral plačati okr. cestni odbor, ako se naredi in vzdržuje cesta po prvem načrtu? V tem slučaju na vsak način cel znesek, in ne, kakor prvo sklenjeno, 10%. Zato ni prav odbiti za neizvršena dela le 10%, kar da borih 6000 K, marveč račun mora biti drugačen. K 60.000 K bi moralo prispevati žel. ministerstvo 90%, to je 54.000 K. Cestni odbor bi imel dati po gorenjem računu 17.600 K; po odbitku tega se pokaže primanjkljaja 36.400 K, ki bi moral pripasti, kakor se je cestni odbor zavezal, pravzaprav njemu. Če pa se je železniški upravi zdelo prav, prihraniti ta znesek, je toliko umestneje, prihraniti ubogemu toliminskemu cestnemu odboru znesek 17.600 K. Od strani zastopnikov žel. ministerstva se je povdarjalo tudi, da

naj služijo te gradbe v pomoč prebivalcev zlasti v onih krajih, po katerih pojdejo te črte. S tem pa, da se zahteva, naj cestni odbor sprejme in vzdržuje tako cesto ter prispeva 10%, se ga sili v situacijo bankerotiranega trgovca. Namen železniških zgradb pa ni ta, razširjati bedo, marveč jo manjšati, in če država za nje žrtvuje toliko denarja, je pravična zahteva, da troške za to dovozno cesto pokrije železniška gradbena uprava. Okr. cestni odbor se smatra za stranko v pogodbi z državo, in če se jim ni zdelo potrebno, vprašati ga o nameranih premembah, oziroma opustitvah važnih točk v načrtu, je logičen sklep, da se ni obvezal, držati pogoje. Da se pa pokaže dobro voljo ter upošteva prednosti, ki bi mogle nastati iz te komunikacije za okraj, se je sklenilo, prevzeti jo v svojo upravo s 1. jan. 1906. oziroma po končani gradnji železnice, če se odstopi od vsakega prispevanja k stroškom za cesto Podbrdo-Petrovobrdo. Rešitve na to poročilo ni bilo nobene. Edino znamenje je dala železniška uprava v Jesenicah še pred predložitvijo istega, 18 dnij po znani izjavi pooblaščenca cestnega odbora, po voditelju gradbe L. Frischu, in sicer v pritožbi na tolimnsko glavarstvo, kjer se trdi, da pristojna oblast ne stori nič za vzdrževanje od cestnega odbora prej prevzetega cestnega dela. Ob enem se je prosilo delati na to, da se obdrži cesta v takem stanju, da se bo moglo voziti po njej. Poslužili so se torej lahkega pa nelepega sredstva. Zraven je namestništvo po okr. glavarstvu obljubilo 800 K letnega prispevka za časa žel. gradnje za slučaj, če cestni odbor cesto sprejme takoj v svojo oskrbo. Baje je uprava v Jesenich poštarju v Podbrdu Iv. Torkarju oddala isto črto za mesečno odškodnino 200 K. Kako torej se je moglo ponuditi oblasti za vzdrževanje cest le 30% tistega, kar se dovoli privatniku brez ovire. — Radi velikega prometa in elementarnih ne-

zgod je cesta zlasti na kranjski strani poškodovana in razdjana na več krajih tako, da je promet otežkočen, celo nevaren. Kje je sedaj železniška uprava z Jesenic? Najbrže počiva na lovoricah, katere si je nabrala pri cesti Podbrdo-Petrovobrdo. Med tem se nihče več ne briga za vzdrževanje komunikacije, sliši se le, naj jo prevzamejo cestni odbori. Ali naravno? smešno je zahtevati, da naj sprejme kak cestni odbor propadanju zapadlo cesto, in razlaljivo, imeti koga za tako naivnega, da bo žrtvoval blagor davkoplačevalcev komplimentom gradbenega vodstva državnih železnic. Izhod je le ta, naj izdela potrebne poprave uprava z Jesenic ter vzdržuje cesto, toliko bolj, ker ni le železniška dovozna cesta, marveč tudi še bolj važna z vojaškega stališča. Cela cesta čez Petrovobrdo-Podbrdo v Bačo, oziroma v Tolmin bi se morala vzeti za državno cesto, ker ne bo potrebna le za vzdrževanje trgajoče se železniške proge v Baški dolini, marveč ker je dolžnost države popraviti vsaj to, za kar so nam naši ljubi sosede na jugu že zdavnej naprej.

Podpisani gledé na to vprašajo:

- 1). Ali so znane visoki vladi žalostne razmere na cesti Zalilog-Podbrdo in iz katerih uzrokov in radi katerih potreb se ne stori nič za vzdrževanje iste?
- 2). Ali je Njeg. Eksc. voditelj žel. ministerstva voljan poskrbeti, da ne bo več oviran promet na imenovani cesti?
- 3). Ali hoče vlada to cesto sprejeti za državno cesto iz skupnodržavnih ozirov?

Kdo naj nam pomaga?

(Iz učiteljskih krogov.)

„Gorica“ prinaša v poslednjem času članke, ki se bavijo s šolskim vprašanjem. V članku „Štrajk kranjskih učiteljev“ je nekaj trditvev, ki zahtevajo tudi od naše strani pjasnitve in odgovora. Podlaga omenjenemu

— 66 —

Grof Monte Cristo.

Napisal Alexandre Dumas.

(Dalje.)

„Poslušajte do konca,“ odvrne grof. „Na leto dobite po petnajsto frankov, to je letna plača hrabrega častnika, katerega življenje je v nevarnosti dan za dnevom; hrano dobite dobro, kakoršno bi imeli radi mnogi pisarniški šefi, nesrečni sluge, ki imajo opraviti neizrečeno mnogo več kakor vi. Sami sluga imate svoje sluge, ki vam oskrbe perilo in postrežbo pri mizi. Razun petnajsto frankov plače me opeharite na leto približno za prav toliko pri nakupovanju moje obleke.“

„O, Ekscelenca!“

„Ne pritožujem se zaradi tega, gospod Baptistin, to je običajno tako; vendar želim, naj ostane tako, kakor je. Nikjer torej ne najdete boljše službe nego je ta, ki ste jo dobili po svoji sreči. Svojih ljudi ne tepem, ne kolnem in ne psujem, nikdar se ne razjezim, vedno odpustim zmoto, a nikdar nemarnosti ali pozabljivosti. Moja povelja so običajno kratka, toda jasna in natančna; raje jih ponovim dvakrat ali celo trikrat, nego da bi se imela izvršiti slabo. Bogat sem dovolj, da izvem lahko vse, kar hočem vedeti; radoveden sem zelo, to vam povem naprej. Če bi torej izvedel, da ste govorili o meni, bodisi v dobrem ali v slabem smislu, da ste sodili o mojih dejanjih, opazovali moje vedenje, vas odpustim iz službe še isti hip. Svoje ljudi svarim samo enkrat, vi ste svarjeni in lahko greste.“

Baptistin se prikloni in stopi tri ali štiri korake proti vratom.

„Čakajte,“ pravi grof, „pozabil sem vam povedati, da denem za vsakega izmed svojih ljudi vsako leto na stran neko vsoto denarja. Oni, katere odpustim, ta denar seveda izgube, a oni, katere obdržim, ga dobe v roke po moji smrti. Pri meni ste jedno leto, vaše premoženje se je pričelo nabirati, skrbite, da se bode množilo.“

Ta izjava v prisotnosti Alijevi, ki je že izvršil svojo nalogo ter se je vrnil in stal nepremično na strani, ker ni razumel niti besedice francoski, napravi na gospoda Baptistina vtis, katerega lahko presodi vsak, ki pozna nekoliko bolje francosko služabništvo.

„Prizadeval si bodem, Ekscelenca, da se bodem ravnal vsem po vaših željah,“ pravi; „sicer se bodem pa ravnal čisto po gospodu Aliju.“

„O, nikakor ne,“ pravi grof, hladen kakor marmor. „Ali ima poleg svojih izvrstnih lastnosti mnoge napake; ne jemljite si torej za vzgled njega, kajti on je izjema; Ali ne dobiva nikake plače, on ni sluga, ampak moj suženj, moj pes; če bi ne izvršil svoje dolžnosti, bi ga ne zapodil od sebe, ampak bi ga usmrtil.“

Baptistin debelo pogleda.

„Ali dvomite o tem?“ pravi Monte Cristo.

In arabsko ponovi Aliju besede, katere je rekel Baptistinu pravkar francosko.

Ali poslušal, se nasmehne, se približa svojemu gospodu, upogne jedno koleno in mu poljubi roko.

Ta mali dostavek k opominu, katerega je dobil Baptistin pravkar, njegovo zadrego še pomnoži.

Grof mu da znamenje, naj ga zapusti, in odide z Alijem v svoj kabinet, kjer se z njim dolgo časa pogovarja.

Ob petih vdari grof trikrat na svoj zvonec. Jeden vdarec je klical Alija, dva Baptistina, trije Bertuccia.

Vstopi torej intendant. „Moje konje!“ pravi Monte Cristo. „Napreženi so, Ekscelenca,“ onvrne Bertuccio. „Ali naj gospoda grofa spremljam?“

„Ne, z menoj naj grede le kočijaž, Ali in Baptistin.“ Grof odide k vozu in najde pred njim konje, katere je občudoval zjutraj pred Danglarševim vozom.

Idoč mimo njih, jih pazljivo pogleda. „Resnično, lepa sta, in prav ste storili, da ste jih kupili, seveda nekoliko pozno.“

„Ekscelenca,“ pravi Bertuccio, „Teško sem jih dobil, in zelo sta draga.“

„Ali sta zato manj lepa?“ vpraša grof in zgane ramena. „Če ste zadovoljni, Ekscelenca,“ pravi Bertuccio, „je vse dobro. Kam hočete, Ekscelenca?“

„Ulica Chaussée-d'Antin, k gospodu baronu Danglarsu.“ Ta pogovor se je vršil vrh zunanjih stopnic. Bertuccio napravi korak, da bi šel z rampe.

„Čakajte, gospod,“ mu pravi Monte Cristo, „imeti moram posestvo na deželi ob morski obali, morda v Normandiji, reciva med Havreom in Boulogneom. Kakor vidite, vam dajem na razpolago precej veliko polje. Pri tem posestvu mora pa biti majhno pristanišče ali zaliv, kjer lahko pristane ali se zasidra moja korveta; v vodo seže samo petnajst čevljev globoko. Ladija naj bode vedno pripravljena, da odpluje lahko, ob kateremkoli času se mi bode zljubilo dati znamenje, bodisi podnevi ali ponoči. Poizvedite pri notarjih za posestvo, kakoršno sem vam pravkar opisal. Če vam za katero povedo, ga pogledajte, in če bode odgovarjalo mojim zahtevam, ga kupite v svojem imenu. Korveta mora biti zdaj na potu v Tércamp, ali ni res?“

„Oni večer, ko smo zapustili Marseille, sem jo videl odpluti na morje.“

članku je oni v „Neue Freie Presse“. Temu odgovarja „Gorica“, da dežela ne more rešiti šolskega vprašanja, ako ne dovoli vlada deželni novih virov dohodkom. Deželni poslanci so se obračali na vlado, naj dovoli novih dohodkov.

„Vlada sama in kar je zmernih in treznomiselnih učiteljev priznavajo, da ni mogoče višje obremeniti z dokladami, a vlada ni dovoljevala novih virov.“

Človek bi sklepal iz tega, da učitelji, ki po mnenju člankarja v „Gorici“ po večini niso zmerni in ne treznomiselnosti, se niso strinjali z zahtevami naših poslancev, da naj bi vlada dovoljevala novih virov. Taka trditev se je rodila v glavi znanega člankarja ter nima podlage, ampak je navadno sumničenje. To dokazemo.

„Kranjski učitelji, so se obrnili naposled po dolgem tavanju v temoti na pravo adresu, namreč na vlado ter ji indirektno povedali, da je ugodna rešitev njihovega vprašanja od nje odvisna. Želeti bi bilo, da bi se tudi nekateri naši učitelji na to stran zmozdili.“

Tako in jednako pisarenje dokazuje, da je člankar „Gorice“ nele velik finančnik, kar misli sam o sebi, ampak tudi ignorant, čeprav sedi ali je sedel več let v državnem zboru, odboru, deželni š. svetu in Bog si vedi, kje povsod še; saj mož ni bil skromen, ampak so se mu sline cedile celo po državnem poslanstvu...

Resnica je, da učiteljstvo je vedno soglašalo, da doklade na izravne davke posebno v slovenskem delu dežele naše so res visoke ter je soglašalo s poslanci našimi, da naj se ustanovi deželni šol. zalog. Ali ne ve člankar, da je slovensko učiteljstvo odposlalo in celo po deputaciji neslo dobro utemeljeno spomenico na deželni šolski svet in celo na ministerstvo na Dunaj v tem zmislu. Ako ne ve tega, in iz njegove trditve sklepamo, da tega ne ve, naj vpraša drž. poslanca dr. Gregorčiča, kaj mu je izročila na Dunaju deputacija slovenskega učiteljstva pred desetimi leti. Dr. Gregorčič je vodil ono deputacijo k ministrom.

Tudi glede drugih virov ni tavalno učiteljstvo v zmoti, ampak kdo drugi je bil to, ki je bližje člankarju nego mi, kajti ista deputacija je izročila na Dunaju ministerstvu dobro utemeljeno spomenico, da ni pričakovati ugodne rešitve šolskega vprašanja, ako vlada ne priskoči deželi na pomoč s primerno subvencijo.

Torej, g. člankar in poslanec, učiteljem se ni treba na to stran nič več zmozditi, ker je bilo že pred desetimi leti tako modro, da je prosilo in zahtevalo državne pomoči. Ako nam ne verjamete, le povprašajte drž. poslanca dr. Gregorčiča, kateremu se je na Dunaju predložila ona spomenica.

Res je, da naše prošnje so bile glas upjočega v puščavi, kakor so bile tudi jednake prošnje naših poslancev.

To pa iz jednostavnega razloga, ker je država in nje vlada naklonjena nam baš toliko, kakor deželi naši. Državna vlada se je bri-

gala za naše šolsko vprašanje, kakor za lanski sneg. Ona rabi in pozna učiteljstvo kot tovarno živinče, katero naj pogine, ako ne zmore zmagovati teže bremen, katero mu nalaga. Skrb za plačilo je postavno prevzela dežela in država se za drugo ni brigala.

Krividno zadene državnih zbor, ki je leta 1869. sprejel tak državnošolski zakon, ki je naložil breme deželam, a gospodstvo je pustil državi. Ali je morda učiteljstvo temu krivo? Koliko učiteljev je sedelo v državnem zboru? Z juga pač nobeden!

Mnogo krivde pa pada tudi na naš deželni zbor, posebej slovenske poslance, ki so bili l. 1870. tako slepi, da niso sprejeli vladne predloge o ustanovitvi deželnega šolskega zaloga, ampak so osnovali okrajne šolske zaloge. Nadloga, ki tepe že celih 35 let Slovence in učiteljstvo, je delo slovenskih deželnih poslancev. Ako bi bili 1870. ustanovili deželni šolski zalog mesto okrajnih, bilo bi marsikaj drugače, kajti v deželni zalog bi se bili stekali dohodki nele od izravnih davkov, marveč tudi od doklad na užitnino in bi velik del bremena moralo nositi deželno glavno mesto Gorica, v katero se stekajo dohodki cele dežele. Tam so uradi, deželni in državni, srednje šole za celo deželo, vojaščina itd. itd. Od vsega tega nima Slovence skoro nič, ampak le mesto Gorica.

Ali so zakrivil to učitelji? Koliko jih je bilo v deželni zboru? Do zdaj ni še prišlo na um slovenskim veljakom, ki so nosili zvonce v domači politiki, da bi bili predlagali tudi učitelja za poslanca. Pač, pri zadnjih deželnozbornih volitvah je kandidirala napredna stranka jednega učitelja, ki pa je propasti moral, ker je tako hotel člankar „Gorice“ in njegova stranka. Kdo tava v temoti in kdo je temu kriv? Ako bi imeli na razpologo le stotino tistega časa, ki ga ubija člankar „Gorice“ s svojimi sumničeni, posvetili bi tako postopanje po zaslužnju.

Doslej so trdili slovenski poslanci, da rešitev šolskega vprašanja tiči skoro jedino v deželni šol. zalogu. Ali ni res tako? Šele v najnovšem času so presedlali ter zajahali drugega šimla — namreč pobiranje užitnine v deželni področju.

Kaj bi rekel g. člankar-poslanec, ako mu povemo, da je bilo učiteljstvo isto, ki je sprožilo to vprašanje že takrat, ko so se držali naši poslanci kakor klop kože deželnega šol. zaloga.

Čudno, kaj, da tudi to ni vaša izvirna misel. Gospod poslanec! Časa imate dovolj; izvolite pregledati polemiko med takratnim glasilom naših slovenskih poslancev in glasilom, ki je bilo blage volje prepestilo svoje predale upravičenim zahtevam učiteljstva in v obrambo pred napadi od strani glasila slovenskih poslancev goriških na slovensko učiteljstvo, ki je bilo tako drzno, da ni hotelo več slepo verjeti v dobro voljo in naklonjenost onih, ki mu niso bili naklonjeni. Preglejte „Slovenski Narod“ in tam najdete, da bi bila

užitnina v deželni režiji vir lepim dohodkom, ki bi se zamogli porabiti tudi za šolsko vprašanje.

Takrat, ko je sprožilo vprašanje o pobiranju užitnine v deželni režiji baš učiteljstvo, a ne vi gospod poslanec, bili so naši poslanci drugih misli.

Takrat so oni tavalili v zmoti! Tepemo vas z lastno vam šibo! Ali vas kaj boli?! Vrnemo vam vašo trditev: želeti bi bilo, da bi se tudi slovenski poslanci na to stran zmozdili — a nele po preteku toliko let, kakor so se, ampak ob pravem času, t. j. vsaj takrat, ko je učiteljstvo to svetovalo, ako ne že davno poprej. Vedite pa, gospoda slavna, naši poslanci, da ne učiteljstvo, marveč poslanci imajo dolžnost reševati take probleme. Ako bi hoteli, da bi vam učiteljstvo v tem kaj pomagalo, imeli ste spraviti v deželni zbor tudi kakega učitelja. Vemo pa, da s to mislijo se ne prijazniti z lepa, kajti učitelj vam je prenamajhen, da bi se ponižali, imeti ga v svojej sredi. In vendar dejanja dokazujejo, da bi vam ne delal nečasti, ampak da bi bil učitelj utegnil rešiti naše poslance katere bridke zmote, kakoršna je okrajni šolski zalogi mesto deželnega in užitnina, ki je šele zdaj začela strašiti po predelih naših listov in po deželni zbornici. Gospoda slavna, podobni ste mežnarju, ki je zvonil po toči. Toča je l. 1870. temeljito pobila slovensko stran naše dežele, toča, katero so pricoprali v svoji nevednosti slovenski poslanci ter nas bije že 35 let ter nas bode bila še Bog ve koliko let, in mora zle nasledke prenašati slovenski davkoplačevalec in z njim ljudski učitelj.

Zastoj zvonijo slovenski poslanci — po toči že od l. 1882., če se prav spominjamo, da bi odvrnili točo — okrajne š. zaloge, katere so sami zakrivil. In tudi učiteljstvo je pristopilo na vaš klic na pomoč ter vam pomagalo zvoniti — seveda zastoj. Učiteljstvo je namreč vedelo, da zvoniti po toči nič ne pomaga, saj še poprej ne (po novejših dokazih, a ne verskih). Radi tega je imelo pomisleke. In te pomisleke je imel v mislih gosp. poslanec člankar „Gorice“, ko je omenjal le trezno misleče učitelje. Tisti trezno misleči in zmerni so bili oni, ki so šli pomagat zvoniti po toči našim slovenskim poslancem. Plačilo pa so dobili vsi jednako. Nasledke, zle nasledke morajo nositi trezno in ne treznomisleči, zmerni in nezmerni učitelji skupno s slovenskimi davkoplačevalci. Das ist der Fluch der bösen Tat — naših slovenskih poslancev l. 1870. Žal, da je tako.

Take posledice pa bode imela vedno politika poslancev, ki pridejo v deželni zbor tako, kakor so prihajali in še prihajajo pri nas Slovincih.

Kje je treba zmozditive? Odgovorite, gospoda. Kakor se razvidi iz člankov v „Gorici“ iz peresa A. A. in B. B. ali da povemo s pravim imenom mi (vana) B(erbuča), o besili so poslanci zdaj vprašanje v deželni šolskem zalogu za kliner se oprijeli pobiranja užitnine v deželni področju.

Torej po triindvajsetletnem boju ste vrgli puško v koruzo ter se zatekli pod drugo firmo. Triindvajset let ste mlatili prazno slamo ter ste proglašali za izdajalca onega, ki je bil že davno pred vami mnenja, da je prazna vaša mlatitev. Bridko priznanje. Taki poslanci so vredni na klop in nič boljsega, ker so si sami sebi napisali spričevalo uboštva — na duhu.

Dovolj za danes s tem. Naj le kuhajo naši poslanci a la Berbuč juho; bomo videli, kaj bode iz te moke.

Od zore do mraka moramo biti na trdem delu, ako hočemo preživljati sebe in svoje z borno hrano in še bornejšimi drugimi potrebščinami. Po trudapolnem vsakdanjem delu pišemo ter vrstice v pozni uri, ko bi morali počivati, da ne omagamo jutri pri jednako napornem delu.

Zato hočemo le še nekaj omeniti.

Dolgo vrsto let so nas tolažili slovenski poslanci z deželni š. zalogo. Zastoj pa smo upali. Deželni šolski zalog je splaval po Soči v korist bolj prebrisanim sosedom; Slovenci nismo dobili od tega ničesa; učiteljstvo jednako. V lanskem zasedanju je bil sklenil deželni zbor načrt zakona, po katerem bi se reš. šolsko vprašanje z doklado na užitnino v korist okrajnim šol. zalogo. Če tudi je opozarjal zastopnik vlade in dr. H. Tuma v imenu naprednih slovenskih poslancev, da načrt ne bode potrjen, vendar je bil sprejet načrt, za katerega se je vedelo, da ne bo potrjen.

Tako postopanje ni pošteno. Deželni zbor je bil podoben kmetu (ki ni kmet), ki ve, da seme ne bode obrodilo sadu, a ga vendar seje. Tako postopanje se obsoja samo sebe in taki poslanci so obsojili sami sebe. Načrt, kakor se vidi in sliši, ni bil potrjen in učiteljstvo mora še dalje trpeti — po nedolžnem, ali boljše po krivdi deželnega zbora. Bridko spoznanje.

Trdilo se je, da se stori vse mogoče korake, da se pridobi vlado, da predloži v potrjenje sprejeti načrt zakona. A ni slo. In zdaj? No, zdaj, kakor se razvidi iz člankov v „Gorici“, mislijo opustiti lanski načrt o pokritju ter študirajo drug problem. Tako gre čas naprej z mlatitvijo prazne slame. Ti, slovenski davkoplačevalec, pa plačaj in molči, ti učitelj pa trpi in hvali modrost svojih poslancev. Smešno, ako bi ne bilo tako bridko. Koliko časa bode trpela nedostojna igra brez mrščevanja?

V Parizu in menda tudi drugod imajo posebne zavode a la Pasteur, v katerih rede kunce, da na njih poskušajo zdravniki vsakovrstne strupe. Na tisoče nedolžnih živalic pogine pod nož zdravnikov radi takih preskušanj. Taki kunce za poskušajo smo našim poslancem baš mi učitelji.

Koliko žrtev je zahtevala mnogoletna poskušnja z deželni š. zalogo. In zdaj naj bi se ponavljala kruta igra z nami in užitnino!

(Dalje v prilogi.)

„In jahta?“

„Jahta ima nalogo, ostati v Martiguesu.“

„Prav, dopisujte si z obema patronoma, ki jima načelujeta, da ne zaspiata.“

„In kar se tiče parnika?“

„Ki je v Chaloussu?“

„Da.“

„Zanj veljajo ista povelja kakor za imenovani dve ladiji.“

„Prav.“

„Kakorhitro bode kupljeno to posestvo, mi oskrbite na Soverni in na Južni cesti vsaki dve uri postajo za prepreganje konj.“

„Lahko se zanesete na me, Ekscelenca.“

Grof da znamenje, da je zadovoljen, odide po stopnicah ter vstopi v svoj voz, ki ga odpeljeta krasna konja v hitrem diru ter obstaneta z njim šele pred bankirjevo palačo.

Danglars je predsedoval komisiji za ustanovitev neke železnice, ko mu javijo obisk grofa Monte Crista. Sicer pa je bila seja že skoro končana.

Pri grofovem imenu vstane.

„Gospodje,“ pravi svojim tovarišem, ki so bili skoro vsi člani člani te ali one zbornice, „oprostite mi, da vas zapuščam, toda pomislite, da mi priporoča tvrdka Thomson in French v Rimu nekega grofa Monte Cristo ter mu odpira pri meni neomejen kredit. To je najsmehljivejša šala, katero so si sploh dovolili napraviti meni moji inozemski korespondentje. Pri moji duši, gotovo se ne čudite, da sem bil radoveden in sem še; danes zjutraj sem se peljal h grofu, o katerem so mi pisali, če bi bil res grof, pač vidite, da ni bil tako bogat. Z milostivim gospodom ni bilo mogoče govoriti. Kaj menite k temu? Ali niso mauri, ki si jih dovoljuje ta grof Monte Cristo, manire kakega kneza ali lepe dame? Njegova hiša na Elizajskih poljih, katero je plačal takoj, — glede tega sem se namreč informiral — se mi je zdela zelo odlična. Toda „neomejen

kredit,“ nadaljuje Danglars s svojim gnusnim smehljajem, „stavi na bankirja, pri katerem je odprt, velike zahteve. Zato bi že zelo rad videl tega moža. Zdi se, da se hočejo norčevati iz mene. Toda tam zunaj ne vedo, s kom imajo opraviti; kdor se smeje zadnji, se smeje najbolje.“

Po teh besedah, ki jih je govoril z nekim patosom in široko odprtimi nosnicami, se gospod baron svojim gostom priporoči ter se napoti v belo in zlato tapcirano sobo, o kateri se je govorilo v Chaussée d'Autin jako mnogo.

Zapovedal je, naj mu pripeljejo gosta semkaj, da bi mu imponiral takoj prvi hip.

Grof opazuje stoje nekaj pogledov na Albano in Frascati, ki so bili prodani bankirju za originale, ki pa so bili kopije in v velikem nasprotju z raznovrstnimi zlatimi okraski na stropu in na stenah.

Pri šumu, ki ga provzroči Danglars s svojim vstopom, se grof obrne.

Danglars pokima malomarno z glavo in da grofu znamenje, naj sede v naslonjač iz pozlačenega lesa, prevlečen z belim, z zlatom pretkanim atlasom.

Grof sede.

„Ali imam čast govoriti z gospodom Monte Cristom?“

„In jaz,“ odvrne grof, „z gospodom baronom Danglarsom, vitezom častne Legije, članom zbornice poslancev?“

Monte Cristo je ponovil vse naslove, ki jih je našel na baronovi posetnici.

Danglars čuti udarec in se vgrizne v ustnice.

„Oprostite, gospod,“ pravi, „da vam nisem dal takoj naslova, pod katerim ste mi bili javljeni; toda kakor veste, živimo v državi, kjer vlada ljudstvo, in jaz sem zastopnik ljudskih koristij.“

„Na ta način,“ odvrne Monte Cristo, „da sami sebe sicer imenujete barona, a drugih ne grofov.“

„O, za svojo osebo ne pripisujem nobene vredenosti. gospod,“ odvrne Danglars malomarno. „Napravili so me baronom in me imenovali vitezom častne Legije za nekatere moje zasluge. Toda...“

„Toda odrekli ste se svojima naslovoma kakor nekakaj Montmorency in Lafayette? To je vzgled, vreden posnemanja gospod.“

„Ne tako popolnoma,“ odvrne Danglars v zadregi: „ta primer zaradi služabništva... saj razumete...“

„Da, za svoje ljudi se imenujete milostivi gospod, Danglars za časnikarje in za svoje stranke meščan. Pri ustavnih vladi so to zelo pripravne stopnje. Razumem vas popolnoma.“

Danglars stisne zobe, in vidi, da na tem polju Monte Cristo ne dosega, poskusi priti na drugo, kjer bi bil bolj doma.

„Gospod grof,“ pravi, poklonivši se, „dobil sem aviso od tvrdke Thomson in French.“

„Veseli me, gospod baron. Dovolite mi, da vas imenujem take, kakor vas imenujejo vaši ljudje. To je slaba navada, ki jo imam iz dežel, v katerih baroni še kaj veljajo, ker tam ne delajo novih. Veseli me, pravim, kajti zdaj mi ni treba, če se vama predstavim sam, kar spravi človeka vedno nekoliko v zadrego. Kakor torej pravite, ste dobili aviso?“

„Da,“ odvrne Danglars, „toda priznati vam moram, da njegove vsebine ne razumem popolnoma.“

„Bah!“

„In vzel sem si celo čast ter se peljal k vam, da bi vas prosil nekaterih pojasnil.“

„Vprašajte, gospod baron, tukaj sem, hočem vas poslušati in pripravljen sem vam odgovarjati.“

„To pismo,“ odvrne Danglars, „imam ga pač pri sebi — pri tem išče po žepih — „da, tukaj je: to pismo torej odpira gospodu grofu Monte Cristu pri meni neomejen kredit.“

„Prav, gospod baron, in kaj se vam zdi pri tem nejasno?“

(Dalje pride.)

Ne, ne! Dovolj tega poskušanja s kuncu-učitelji!

Ako že hočete še dalje uganjati svoje špase s takimi poskušnjami, izberite si vsaj za spremembo druge kunce. Nam pa dajte po tolikem času kaj zaslužnega plačila. To lahko stori dežela, ako le hoče. Nekaj plačila zaslužijo tudi kunci, kateri so prenašali dolgo vrsto let ostrino vaših nožev.

Naključje je hotelo, da pobira letos država sama užitno. Že tri četrtine leta trobi v strmeči svet naš poslanec Berbuč, da pri naša užitna toliko in toliko tisočakov več dohodkov. Kam z njimi?

Ali bi ne bilo več ko pravično in pošteno, ako bi dali učiteljstvu nekoliko teh tisočakov. Dajte nam vsaj toliko, kolikor ste sami sklenili po zadnjem načrtu. Ako tega ne stori deželni zbor, bomo uverjeni, da naši poslanci nimajo srca za trpeče učiteljstvo, marveč da imajo tam, kjer imajo pošteni ljudje čuteče srce, trd kamen.

To so naše misli, katere smo izpovedali sine ira et studio. Vi pa storite, kar hočete. Po vaših delih vas bomo sodili, in nasledki, zli nasledki naj zadenejo vas, ako imate kaj duše.

Zdaj pa čakajmo, kaj nam prinese novo zasedanje deželnega zbora. Potem bomo govorili dalje.

Dixi et salvavi animam meam. Kličemo pa: Videant consules. Glejte, kaj delate!

Štrajk kranjskih učiteljev in naše razmere.

Poslanec Berbuč odobruje štrajk v „Gorici“ zato, ker so kranjski učitelji povedali, da jih zaneinarja ne le dežela, ampak tudi država. Znano in resnično je, da vlada se nikdar ni brigala za gmotno stanje ljudsko-šolskega učiteljstva. Posebno na Primorskem so bile razmere najneznosnejše. Osrednja vlada je zaneinarjala 36 let § 35. drž. šol. zakona, ki jamči učitelju primerno plačo. In še ga zaneinarja in kakor kaže, ga bode še. Po mnenju osrednje vlade zadošča, ako je učitelj slabo plačan, kakor najnižji sluga. To se je pokazalo posebno na Primorskem, kjer se je bahal bivši deželni šol. nadzornik Klodič, da njegovo učiteljstvo izhaja s 400 f. a pri vsem tem gara in drsa butaro njegovih učnih nasrtov tako, da je bil zadovoljen priganjač sam s seboj.

Tudi v malenkostih so bili naši predstojniki malenkostni — prav po mnenju „Gorice“ v članku: v preudarek okrajnim šol. svetom. Ali morda vstajajo od mrtvih in strahijo Klodič-Vodopivecovi duhovi z receptom slavnega Ribničana, kateri je bil naučil fiksa izhajati in voziti suho robo ob samem jermenu na bledčevniku. Ribničan je bil z uspehom tako vesel, kakor naši veljaki. In ta kletk je naredil neumnost, da je namreč poginil buš, ko se je bil naučil stradati. Ti paši so mišili in ne povrnejo se nikdar več. Drugi časi, drugi običaji. Ribničanov recept ne drži.

Ne to, ampak nekaj drugega smo hoteli priti ob tej priliki. „Gorica“ Berbuč odobruje štrajk kranjskih učiteljev. Prav in lepo od moza in poslanca in uda deželnega šol. sveta. Ali to govori mož zdaj, ko ni več ud deželnega šol. sveta. Deklet je bil, ni znano, da bi se bil potegoval za one učitelje, ki so neustrahovano nastopali v boju za obstanek.

Fama govori, da je svojedržna družba takih možakov možko trkala na duri predsednika okraj. šol. sveta ter priporočala take učitelje. Ker v Gorici, kjer poznajo nas za naše razmere prav dobro ter nočejo več posnemati slavnega Ribničana, ker v Gorici niso opravili nič, udarili so jo bili v tist ter pritiskali kljake v rumeni hiši ter priročali v odlikovanje one učitelje, katere so imeli možaki naši posebno na piki. Ako bi. recimo štrajkali učitelji na Gorickem, kar se lahko zgoditi še drugje nego na Kranjskem, kaj bi stovili možaki okoli „Gorice“. Ali bi mogovarjali svoje deželno učiteljstvo: Ali bi morda ne poskušali porabiti pritika ter vrgli tudi oni kamen za priganjenci po krščanskem načelu: Če te bje kdo po desnem licu, daj mu še levo: v našem primeru: Če te bje vlada, bijemo te tudi mi — iz same ljubezni, krščanske ljubezni, da te bode prej konec, ali da si bodeš vsaj bolje zapomnil, kdaj si se hotel povzdigniti nad obratje, ti trpiš.

To smo hoteli priti v spomin na čase, ki so bili in za čase, ki utegnejo priti. Osodo v rokah naš deželni zbor. Od njega je odvisno, kako se bodo reševalo šolsko vprašanje. Dosedanjega cincanja je že preved. Sicer vemo

zdaj, da patroni okoli „Gorice“ nas bodo podpirali v štrajku. To tudi nekaj velja. Torej, ako nam ne bode pomagal deželni zbor, naj pomaga pa štrajk: Zaveznike že imamo!

D O P I S I.

Iz Gorice. — (Ravnateljstvu žen. učiteljskega v znanje.) — Po enem mesecu pouka so vendar dobile deklice c. k. vадnice urnik in torej nekaj reden pouk, mogoče po še enem mesecu se bode tudi poučevalo po tem urniku, ker do sedaj se še ni. Nekateri predmeti n. pr. niso še prišli na vrsto. Na c. kr. gimnaziji so dobili dijaki že prvi šol. dan urnik in se po njem tudi poučujejo. Zadnjič sem omenil neke g. učiteljice na c. kr. vадnici; danes se hočem zopet z njo nekoliko baviti. Ta g. učiteljica ima navado ali strast, ne vem, kaj bi rekla, da za vsako malenkost učenke preostro kaznuje in to ne samo krive ampak tudi nedolžne. Ako n. pr. 10-letno, zdravo in življenja polno dekletce da izraza svojem veselju s kakim vsklikom, tedaj mora ves razred občutiti jezo stroge g. učiteljice. Ako se g. učiteljici ne poljubi nadzorovati deklic v odmorih in gre raje klepetat iz sobe, razume se, da deklice govore in kriče, a tedaj zopet kazen dolžnim in nedolžnim. Ako ena deklica ne spiše nalogo lepo, tedaj mora ves razred nalogo še enkrat pisati. Pa naj bi se bile, ako bi deklice čas imele kazni pisati, ali kaj ko jih že z nalogami preoblaža, da nimajo časa niti kosila použiti. Zraven lekcij iz 3—4 predmetov, imajo navadno še po 2 pismeni nalogi ali ročno delo za 1—2 uri, in zdaj še kazen za 1 ali pa 2 uri!! Prosimo, to se pravi otroke duševno in telesno ubijati, jemati jim veselje do šole in učenja!

Ni čudo torej, ako učenke zaradi te g. učiteljice prehajajo v zavod s. sester in v druge šole in šlo bi jih še več, ako bi ne imela vадnica nekakih predpravil za sprejem na učiteljske. V sredo n. pr. niso prišle deklice po odmoru precej v šolo, zato so morale dolgo kazni pisati, mesto da bi se bile učile. Tako ovira ta učiteljica učenke v učenju?

Vprašamo pa g. učiteljico, kolikokrat je pa ona zamudila in celo iz šole izostala, da so deklice po 1 uro razsajale v šoli, čakaje svojo učiteljico, dokler jih ni s. sluga domov poslal. Kolikokrat se ona pomekuje s koleginjami, mesto da bi bila na svojem mestu. Katero učiteljico je treba tolikokrat nadomeščati kakor ravno njo?!

Tudi priporočamo tej g. učiteljici, naj se ne obnaša v šoli tako, kakor se je nasproti učenci V. in B. in naj učenkam njih reči ne razmeta po šoli. To ni omika!

Na c. kr. vадnici moral bi biti zgled v vsakem obziru, ne pa tako. Učiteljica naj bo sama točna in redna in naj pomisli, da ima pred seboj 10 letne otroke, s katerimi je treba drugače postopati prijazno, prizanesljivo, ne pa tako. Ravnateljstvu tudi priporočamo, da da oprati šolska tla, da se ne bodo valili čeli oblaki prahu po sobi, kakor na cesti. Kaj pomagajo vsi higijenci predpisi, ako se jih pa ne izvršuje.

Štrije na Vipavskem. — Ni še dolgo temu, komaj eno leto, kar smo se nekako dvignili tudi mi Gaberci v narodnem delu. Zasnovali smo nov pevski zbor, kateri bi imel peti tudi v cerkvi. Od konca oktobra dalje do pusta smo se ubijali prav po živansko vsaki večer kasno v noč, da bi bili vsaj svojim domaćinom v zadovoljstvo. In res smo peli vse božične praznike in kar jih spada k njim v januarja, peli imenitno. Vsi so bili zadovoljni z našim petjem. Ves post smo se pripravljali za velikonočne praznike. Vsaki večer smo se nepretrgoma in neutrudljivo učili, ker smo vedeli, da delamo tudi mi nekaj takega, kar imenujejo ljudje lepo. Tudi to petje je bilo v splošno zadovoljstvo. A kakor kaže polno zimno polje lepo letino — obložene mladike grozdja mnogo vina kmetovalcu, kateri zre nanj poln lepega upa v bodočnost, pa pride nenkrat nevihta in zdrobi vse žito, grozdje, nade, upanje, tako je padala kmalu po velikonočnih praznikih toča na naše mlade nade v petju, letale so strele, katere so zadrževale brez usmilenja nad našimi glavami, nad našimi srci. In kje? In od kje? V cerkvi s prižnice. Iz ust našega nad vse pametnega Valentinčiča.

Že mnogokrat smo gledali strele v oblakih, a takih, kakor so letele iz njegovih oči na kor in po cerkvi, ni bilo še nikdar. Pevci smo torej dobili to za svoj velikanski

trud za plačilo. Seveda je radi njegovega nastopa nastal nemir posebno na koru in nekateri so mrmrali. Tedaj pa je šele začelo: barabe, hujsi ste od barab, nesramneži, vsi ste spačeni itd. itd., psovka, za psovko. Mi smo seveda takoj odstopili od cerkvenega petja. Par nedelj je pel solo. Ko se je pa od strani županstva naprosilo tuk. organista, naj orglja dalje, se je ta udal in orgljal. Nezadovoljno ljudstvo pa je zahtevalo petje, kakoršno je bilo. Ko je gospodinu začelo nekaj presti od strani starešinstva, se je udal in podpisal, da se na briga več za te stvari, samo da se njemu da mir, smo se vnovič lotili dela cerkvenega petja. Od tedaj je bil tak mir na koru, kakor prej. Njegove kvante smo mirno poslušali in marsikatero grenko požrli. A molčali smo. Da so bile res same kvante, kar je pridigal, potrdi lahko vsak, da je skozi vse poletje kvantal in razlagal sledeče: „Jaz sem gospodar v cerkvi, jaz sem sveča, jaz sem vaš poglavar, jaz sem vaš oče, jaz sem gospodar, jaz sem poglavar, duhovnik je vse na svetu, njega se mora v vsem poslušati, in spet od kraja itd. itd. To je trajalo skoro do srede septembra.

Ko se je pa bližala trgatav in z njo bira, mu je nekaj zadišalo. Bil je kot olje do praznika posvečevanja cerkvi. Da bi ljudstvo pa vedelo, kako zna naš gospod pridigovati, približno njegovo tedanje pridigo skoro do besede prihodnjč. Javnost naj vidi, kake duhovne imamo po deželnih kotih, kakor so Gabrije, in kdo je kriv, da zastajamo Slovenci v oddaljenih vasicah.

Domače in razne novice.

V gledališče! — „Narodna prosveta“ je naznabila v zadnji številki „Soča“, da bo imela letošnjo zimo vsak mesec redne dramatične predstave. S temi predstavami naj se polaga temelj bodočemu slovenskemu gledališču v Gorici.

Akcija od strani društva „Narodna prosveta“ v tako svrhu je dobro premišljena in dobro zasnovana. Treba pa je dvojega: dobrih iger in dobrega obiska.

Društvo se trudi, kolikor more, da pod občinstvu dobrih iger, pri čemur pač treba upoštevati naše razmere v mestu in moči, katere so mu na razpolgo. Društvo pa je v takih rokah, da brez dvoma stori polno svojo prazno dolžnost, ki pač ni lahka. Uspevanje za je nemalo odvisno tudi od občinstva. Če občinstvo redno obiskuje predstave, in sicer v takem številu, da se društvu splačajo nastopi, potem se postavlja društvo na vedno trdnjše stališče, in si vedno lažje nabavlja dobre predstavljujoč moči ter tako lahko ustreza občinstvu. Tu je treba neke vzajemnosti med društvom in občinstvom. Le v tej vzajemnosti je mogoče lep napredek z zasnovanim slovenskim gledališčem v Gorici. Seveda pa ne smemo staviti pretiranih zahtev do društva, kajti vedno velja le rek: iz malega raste veliko. To je naravni zakon. Čeprav kedo enkrat ni zadovoljen, bo pa drugič; kaj takega ne sme oplašiti nikogar pred predstavami v „Trgovskem domu“. Ako pa bomo delovali s skupnimi močmi, bo mogoče občinstvu staviti tudi razne svoje zahteve nasproti društvu, in isto jih bo brez dvoma upoštevalo ter jim ustrezalo.

Pričetek velikega dela za slovensko gledališče je tu! Na slovenskem občinstvu, v glavnem z mesta, je sedaj, da bo delo napredovalo.

Mislimo, da bi bilo odveč razlagati na široko pomen slovenskega gledališča v Gorici. Ta pomen čutimo pač vsi — le na delo moramo, da pride ta pomen do pravega uveljavljenja!

Naša narodna dolžnost nas veže podpreti stremiljenje „Narodne prosvete“ na dramatičnem polju — zato pa pričakujemo prav obilega obiska jutri zvečer pri predstavi v „Trgovskem domu“!

Slovensko gledališče. — 3. predstava. — V nedejo, dne 22. oktobra 1905. uprizaro se v „Trgovskem domu“:

I. Stariarica. Veseloigra v enem dejanju. Češki spisala B. Viková-Hunetická. — Prevelj Fran Gestrin. Osebe: Dr. Ivan Dolnik, zdravnik. Amalija, njegova soproga. Slavka, njegova netjakinja. Belec, pravnik. Mrak, občinski sluga. Prva kmetica. Druga kmetica. — Dejanja se godi, na kmetih.

II. Dobropošil! Kdaj pojdete dom? Veseloigra v enem dejanju. Osebe: Tone Česar, trgovec. Majda, njegova žena.

Martin Koščak, njen stric, kmet. Špela, njegova žena. Godi se v Ljubljani!

III. V medenih tednih. Burka v jednem dejanju. Špial Friderik Gustav Triesch. Osebe: Arnold Trpotec, ravnatelj tovarne. Silva, njegova žena. Sitar, tajnik. Tuja dama. Tuj gospod. Natarak Franc. Hišina. Sluga. Dejanje se vrši sredi decembra v nekem hotelu v Ljubljani.

Režiser iger: gosp. J. Molek. — Mej vsako igro je presledek 10 minut.

Cene prostorov: Prtiličje: Fotelj 2 K 60 vin.; sedeži I-IV. vrste 1 K 60 vin.; sedeži V-VIII. vrste 1 K. Balkon: Sedeži I. vrste 1 K 50 v.; II. vrste 1 K, stojišča 60 v. Dijaki in vojniki do narednika 60 v.

Začetek ob 8^{1/2}, konec ob 11. zv. Dame naj blagovolijo odloziti klobuke v garderobi.

Predprodaja vstopnic v trgovini g. A. Gabrščka v Gosposki ulici.

„Narodna Prosveta“ v Gorici.

Tri šajpigre je izbralo društvo za jutrišnjo predstavo. Vse tri šaloigre so lepe in mikavne, s komičnimi prizori in smešnimi zapletkami. Društvo se nadeja, da ustraže z njimi p. n. občinstvu. V prihodnjem mesecu pa uprizaro društvo lepo slovečo resno Ernstovo igro: Vzgojitelj Lanovec.

Prosi se točnosti! — Začetek predstave jutri zvečer v „Trgovskem domu“ je določen za 8^{1/2}. Kakor drugodi, je tudi pri nas del občinstva razvajen, hoditi po napovedanem času k predstavam. Kako to v slučajih moti, ve vsak obiskovalec gledališča ali koncertov. Da se prepreči vsako motenje ter da morejo predstave začeti točno ob postavljenem času in se ne zavlečejo preveč v pozno uro, se prosi slavno občinstvo najljubneje, da si blagovoli čas dohoda urediti tako, da ne bo nikakih neprilicnostij ne za predstavo ne za občinstvo samo. Prosimo!

Barvi. — Z Grahovega je bilo poslano te dni našemu upravnistvu 24 K 30, ki se razdelijo tako-le: 11 K 15 v za pogorelce v Čepovanu; 11 K 15 za družbo sv. Cirila in Metoda, kar se je nabralo na svatbi Perat-Laharnar; g. Leop. Lavrenčič je priložil še 2 K za pogorelce na Srpenici.

Osebnost vesti. — Tretji državni izpit iz pravoslovja so položili v zadnjem času gg. Tomo Šorli iz Podmelca, ki je nastopil svoje vojaško enoletno prostovoljstvo, — Josip Zarzi iz Sežane in Franc Gabršček iz Zbarida, ki vstopita na okrožni sodnji v Gorici.

Izrebrani porotniki. — Za prihodnj. porotno zasedanje so izrebrani ti-le redni porotniki: Andrej Komel iz Kromberga, Franc Mozetič iz Gorice, Andrej Čermelj iz Gorice, Silv. Cigoj iz Malovš, Franc Zavadlav iz Št. Andreža, H. Malnič iz Kanala, Vinko Kožuh iz Oseka, Iv. Lokar iz Mirna, Jos. Mrevlje iz Dornberga, Ivan Simič iz Gorice, Mihael Malik iz Ajdovšine, Valentin Černic iz Št. Petra, Ivan Savnik iz Bilj, Josip Pavletič iz Gabrij, Franc Gruntar iz Šmarj, Franc pl. Locatelli iz Dol. Vrtojbe, Al. Clemente iz Turjaka, C. de Zatonni iz Tapoljana, Jos. Culot iz Gorice, Ant. Spazzapan iz Gorice, Jak. Bolaffio iz Ajdovšine, Al. Ballaben iz Gradišča, Jos. Avian iz Krmina, Ign. Steiner iz Gorice, Ant. Beltramia iz Gradišča, Jos. Bandeu iz Gorice, Iv. Furlani iz Ronk, S. Dean iz Fiumičela, Al. Venuti iz Gorice, Jos. Chiozza iz Škodovake, Ferd. Resen iz Gorice, G. Candussi iz Romanza, Jos. Pincherle iz Gorice, Ugo Lazari iz Muscoli, baron Bianchi iz Rubij, Leop. Castellani iz Fare. Namestniki: Jos. Dekleva, Art. Franz, pl. Ed. Braunizer, Alfr. Bozzini, Alfr. Verzeznassi, Fr. Pallich, Ant. de Rò, A. Susanna, Jos. Paternolli.

Poštni urad na novem kolodvoru. — Komisija pod vodstvom namestništvenga svetnika Fabianija je pregledala prostor, določen za poštni urad na novem kolodvoru na Blatci. Zastopniki trgovske in obrtne zbornice so izjavili na zapisnik, da se radi tega novega urada ne sme zmanjšati število poštinih uradov, obstoječih v mestu, ter da treba gledati za dober pripraven dohod do urada, v katerem naj se nahaja tudi brzojav. Te zahteve so podpirali tudi zastopniki goriskega mesta in dež. odbora.

Kdo ima prav? — V Gorici živi neki 29-letni J. Maran, s katerim ima vedno posla policija, ker se vlači okoli ter uganja nespodobne reči na javni ulici. Pred kratkim so ga preiskali zdravniški sodnijski izvedenci ter ga priznali za blaznega, v blaznici pa so rekli zdravniku, da je zdrav ter odgovoren za svoja dejanja — izpustili so ga, in Maran sedaj zopet lazi okoli. —

Bukovski predor. — Velika komisija iz ministerstva (17 kočij) z domačini izženirji pod vodstvom dvornega svetnika in stavb. voditelja Millemotha (naslednika Wurmbu) pregleduje od četrtka do danes bukovski predor. Sedaj gre za to, ali naj se popolnoma opusti ta predor ali naj se porabi predora pri uhadu kakih 300 m, potem bi se napravila izreza in varianta bi šla v treh ovinkih ter prišla na staro črto za izhodom opuščena predora. Treba bi bilo napraviti v tem slučaju nov most čez Bačo; ugrabijo tudi, ali naj se izvrši to takoj ali kasneje, ko se napravi prej nameravani tir okoli predora.

Nov udarec ljudski šoli. — Novi učni red, o katerem smo na kratko že govorili, je nov udarec ljudski šoli. Na versko stran je nagujen ved, ter še bolj po klerikalnih intencijah pri krojenju nego je bil prejšnji. Najhuje za šolo je to, da je dvignjen duhovnik v šoli mnogo višje nego pa prejšnjem redu. Disciplinarna preiskava proti učiteljem veronauka se sme uvesti samo z dovoljenjem cerkvene oblasti. S tem ima duhovnik vso oblast nad učiteljem. Karkoli bo hotel, bo počel z njim, ga dražil, mu nagajal, hujskal ljudi proti šoli. — Kam pa naj se pritoži učitelj? Cerkevni oblasti morda? Če se še tako pritoži, ne bo uslišan, ker vran vranu ne izkljuje oči. Cerkevna oblast ne izroči nijednega. Učiteljstvo se lahko pripravlja na nove boje s prešerno duhovščino. — Tudi verske vaje so predpisane. Zaukazano je, da se jih morajo udeleževati učenci in učitelji. To je naravnost v nasprotju z državnim temeljnim zakonom, po katerem se ne sme nikogar siliti k izvrševanju verskih dejanj! Pa kaj ni vse mogoče v Avstriji! Je pač treba trdega boja za vsak košček svobode v tej klerikalni Avstriji. In za šolo je treba še posebno trdega!

Cena mlademu vinu je letos nizka. Za vipavsko belino se suče med 28 in 34 kronami za hl, za brisko belino od 32 do 36 K. Veliko konkurenco našim vinom dela neki ogrski žid v Furlaniji, ki posnemlje, kakor pravijo ljudje, čudež v Kanigalileji. Slednji čas bi bilo, da se tako sleparstvo kaznuje.

Škof Nagl je poslal v Hrušico pri Podgradu za kaplana Laha Arbanasicha, ki ne zna niti „očenaša“ moliti po slovenski. To je namestnik Kristusov v čisti slovenski vasi! Pa pravijo, da je Nagl tako velik prijatelj Slovencev! S takim pošiljanjem Laha za kaplana med Slovence je stopil popolnoma na stran Flappa, ki tudi dela tako s Hrvat!

Prva plesna vaja „Goriške slov. mladine“ se je nepričakovano dobro obnesla. Udeležba je bila prav velika, zabava že prvi dan zelo animirana. Oni, ki še nimajo vabila, naj se blagovole oglašiti jutri ob 3 popoldne v „Čitalnici“, kjer se vaje vrše.

Zgubljen. — Neka gospa je zgubila na poti iz cerkve na Kostanjevici po ulici Cappella, Torrente, Katarinjev trg in Solkanska cesta, zlato uro z dvojnimi pokrovom in zlato verižico z briljanti, rubini in privezkom v obliki srca z napisom J. S. 20. aprila 1896. Najditelj je naprošen prinesiti to v naše upravnništvo, kjer dobi postavno nagrado.

Pozor! Samo Tempeljev in Styria-vrelec sta postavno zavarovana kislja studenca! Vse druge izdelke, kateri ne nosijo znamenja „Tempeljev-vrelec“ ali „Styria-vrelec“ ter se nabavajo kot ponarejeni v trgovinah, naj se ne sprejema.

Oskrbništvo Rogoških vrelec.

Razgled po svetu.

Novije vesti. — Nujni predlog za splošno in jednako pravico v dež. zbornici na Dunaju je sprejet. — Nemški cesar obišče spomladni papeža. — Kraljem norveškim je izvoljen princ Karol Danemarski.

Baron Fejervary zopet ogrski ministerski predsednik. — Ministerstvo Fejervaryjevo je reaktivirano. Program nove vlade obsega glavne točke: Ogrska se bo razvijala kot samostalna država; uvede se splošna volilna pravica; pripravljati je gospodarsko neodvisnost Ogrske, razvijati se ima dež. bramba in uvesti dveletno službovanje. Koalicija hoče popolno neodvisnost Ogrske po zakonih iz leta 1790/91.

Častnik padel v morje. — Ko se je vezbal del eskadre avstroogrške mornarice pri Malem Lošnju, se je pripetila na vojni ladiji „Sveti Jurij“ velika nesreča. Z vzvišenega mesta na ladiji je padel neki častnik, se udaril ob rob ladije ter padel v morje. Trupla še niso našli.

24 dni ni nič jedel. — Pri pomorski sodnji v Bremshavenu so razpravljali slučaj nekega kurilca, ki je bil 24 dni brez hrane. Bil je nameščen na parobrodu „Würzburg“ severonemškega Lloydja. Použil je nekaj strupa, hotel narediti konec svojemu življenju,

ter legel pod veliki kotel, da počaka smrti. Ali smrti ni bilo, pač pa se ni mogel ganiiti ter je 24 dni užival le nekoliko vode, ki je prihajala iz neke cevi. Po 24 dneh so ga našli nezavestnega ali še živega. Ko je prišel k sebi, je povedal kapetanu, kaj je storil. V bolnišnici v Buenos-Airesu je umrl po 8 dneh. Zdravnik je rekel, da ga je prav strup držal pri življenju, ker drugače bi bil umrl v 6 dneh.

Morski hospic dunajskega mesta. — Dne 15. t. m. so svečano otvorili morski hospic v St. Pelagiju pri Rovinju, namenjen za škrofulozne in slično bolne dunajske otroke.

Trgovina z de'letji. — Na glavnem zborovanju avstrijske zveze proti „belemu suženstvu“ je poročila tajnica Tu pa o potrebi akcije proti trgovini z dekleti preko Aleksandrije. Zlasti v Trstu so potrebne trde odredbe, ker tam je pravi centrum za izvoz ljudskega mesa. Dekleta, ki pridejo v Trst iz Ogrske, iz planinskih krajev, iz Galicije in Češke, odpošiljajo iz Trsta v Azijo, Afriko, na vstok. Največ takega blaga pride iz Ogrske. Nadziranje v tržaški luki je strašno pomanjkljivo; baje je odredilo namestništvo potrebno, da bo nadziranje strožje.

Inkvizicija.

Napisal grof Hoensbroech.

(Konec.)

V priobčenem članku nam je pokazal avktor v glavnih potezah zgodovino in bitstvo inkvizicije. Da dobimo obsežnejši in boljši pojav o bitstvu inkvizicije, navaja priročno knjigo, katere so rabili inkvizitorji, vršeci svojo inkvizitorsko službo. Kot prvega, ki je napisal tako priročno knjigo, navaja Bernarda Guidonisa, na kratko imenovanega Gni.

1. *Practica inquisitionis haereticae pravitatis.* Bernhard Gui ali Guidonis se je rodil leta 1261. v Royereu; v 18. letu je stopil v red dominikancev. Leta 1306. je bil imenovan papeškim inkvizitorjem v Toulousu. To čast je opravljal 27 let. V teku tega časa je dal sežgati 637 krivovercev. Papež Ivan XXII. ga je imenoval škofom v Pozevi leta 1324. kot tak je umrl 30. dec. leta 1331.

V svoji knjigi „*Practica inquisitionis haereticae pravitatis*“ daje svojim drugom inkvizitorjem praktično navodilo, kako imajo vršiti svoj poklic. In res je postala ta knjiga priročna knjiga za dominikance inkvizitorje v Toulousu; tudi inkvizitorji iz Bordeauxa so si preskrbeli prepis te knjige.

V začetku tretjega dela opisuje, kako se vršijo autodafeji (Auto da fe je portugalska beseda. Latinska: *actus fidei.*) „Potem ko so zaslišana priznanja v pogledu krivoverstna odnosa sčitenja istega, opravijo inkvizitorji svečani „autodafe“, kjer se izrečejo obsodbe ali oproščenja.

1. Najprvo se ima kratko pridigo ter se naznani običajno oproščenje.

2. Inkvizitorji zaprisežejo posvetne in kraljeve uradnike.

3. Oni, katerim je dovoljeno, odložijo svoje spokorne križe.

4. Moške in ženske pripeljejo iz ječe ter jim naložijo pokore in romanja.

5. V maternem jeziku se prečitajo prestopki pojedincev, nad katerimi se ima izreči obsodba, in to po nastopnem redu:

a) onih, ki so obsojeni, da nosijo spokorne križe ali da gredo na romanja ali da živijo po določenem načinu;

b) onih, katere zapro;

c) onih, katere se ima zapreti radi krivega pričevanja;

č) duhovnikov in klerikov, katere se degradira in zapre;

d) umrlih krivovercev, katere bi se zaprlo, ako bi bili živi;

e) umrlih krivovercev, katerih telesa se bodo ekshumirala;

f) krivovercev, kateri so pobegnili;

g) onih, kateri so ponovno zapadli v krivoverstvo ter katere se izroči posvetni oblasti.

Nato se naznani, da poderejo hiše, v katerih so našli krivoverce ali v katerih so stanovali krivoverci.

Prisega, katero so morali priseči posvetni in kraljevski uradniki pred inkvizitorji, se je glasila:

„Mi... prisegamo na svete evangelije božje, da bomo varovali vero našega gospoda Jezusa Kristusa in svete rimske cerkve ter jo branili proti vsakemu po svojih močeh; prisegamo, da bomo krivoverce in njihove zaščitnike preganjali in prijemali, kjerkoli bomo

moгли, da jih bomo naznanjali cerkvi in inkvizitorjem, kjerkoli bomo vedeli, da bivajo krivoverci; prisegamo, da ne bomo poverjevali nikake javne službe takim ožjenim osobam, in tudi ne drugim, katerim inkvizitorji zabranjujejo vršenje kake službe; tudi ne bomo pripuščali, da taki ostanejo v službi; prisegamo, da ne bomo sprejemali nikakega krivoverca v svojo družino, v svoje bivališče ali v svojo službo; ako se to zgodi brez naše vednosti, jih takoj izženemo, kakor nam to naznanijo inkvizitorji. V tem in v vsem, kar spada v službo inkvizicije, bomo pokorni Bogu, rimski cerkvi in inkvizitorjem. Tako nam pomagaj Bog in ti njegovi sveti evangeliji.“

V četrtem delu te knjige našteva poblastila in dovoljenja, katera so dobili inkvizitorji od papeža. Izmed papežev omenja Gregorja IX., Inocenta IV., Aleksandra IV., Urbana IV., Klementa IV., Gregorja X., Nikola IV. in Bonifacija VIII.

Gni opozarja tudi na krvave zakone cesarja Friderika II. ter pristavlja, da je to za sluga papeža Gregorja IX., da obstojijo ti zakoni. Gui se spominja večkrat teh zakonov v svoji knjigi, naposled priporoča svojim drugom, da naj jih vedno nosijo pri sebi v svoji knjigi.

Uzvišenost inkvizicije se povdarja v nastopnih točkah:

1. Ona je vzvišena po svojem postanku, ker izhaja od apostolske stolice. 2. Ona je trajna, ker jo je apostolska stolica storila za trajno. 3. Ona je globoka in močna v svojem delovanju. 4. Ona je na daleč razširjana.

Gui priporoča, naj inkvizitorji pogosteje obetajo milost, ker da s tem spodbodejo pomilovane, da naznanijo tudi druge, o katerih se še nič ne ve; tako treba lokave kače izvabiti iz njihovih skrivališč. „Ako pa bi se zdelo tako pomilovanje komu bedasto, in to radi tega, ker bi posvetna gosposka ne mogla zapleniti imetka, naj vedo, da bodo tako mnogi spodbodeni, da prijavijo skrite krivoverce. To ne samo da koristi veri, marveč se bo od novo javljenih motij zaplenilo še več imetka nego bi se bilo zaplenilo od onih pomilovanih. To bo torej v korist pojedincev in vseobčo korist; kar se smatra izgubljenim pri ednem, se nadomesti pri drugih še v večji meri.“

Svrha inkvizicije je ta, da se uniči krivoverstvo; krivoverstvo se ne more uničiti drugače nego ako se uniči krivoverce; krivovercev pa se ne more uničiti drugače nego ako se uniči njihove zaščitnike in branitelje istotako, kakor se kaže v zakonu za lopove: njih se ne more uničiti, ako se ne uniči tudi njihovih skrivališč. Krivoverce se uniči na dva načina; prvič, ako se od krivoverstva obrnejo h katoliški veri, drugič, ako se jih izroči posvetni sodnji, in jih seže.

Proti svojeglavnim krivovercem se ima postopati tako-le: Potreba je, da se jih povsodi in vselej prime ter izroča cerkveni oblasti, da bodo v rokah inkvizitorjev ali škofov, ki jih zapro, da ne morejo škodovati drugim. Treba jih večkrat podučevati in opominjati, da se od svoje zmote obrnejo k cerkvi. Obsodbo njihovo treba zavlačevati iz teh razlogov:

1. Njihovo spreobrnjenje bo velike koristi za vero, ker ako se spreobrnejo, izdajo svoje sokrivce, njihova skrivališča in njihove sestanke. 2. Dokler so taki krivoverci v zaporu, se pripeti, da so se drugi, katere so oni okužili, spreobrnil ter da so izdali sokrivce; ako sumi tako, lažje prizna istino pred inkvizitorji. Svoje glavne krivoverce treba prisiliti tudi z mučenjem, da pripoznajo svoje zmote ter naznanijo druge krivoverce, samo ne sme se jim staviti življenja v nevarnost. Ako ostanejo še nadalje trdoglavni, jih je treba v nezvočnosti posvetnih oblasti obsoditi kot krivoverca, izročiti posvetni oblasti, da jih kaznuje z zaslužno kaznijo. Krivoverce, ki so padli v krivoverstvo po spreobrnjenju, treba obsoditi v navzočnosti posvetnih oblasti ter jih brez zaslišanja izročiti posvetni oblasti.“

* * *

Iz članka se razvidi, kako so krivolčni ljudje zlorabljali vero v sebične svrhe svoje osebne moči. Inkvizicija je mati jezuitov. Največ je cvetela na Španskem. Do najvišje moči pa so se puspeli jezuitje v Španski in Poljski. Tužne slike Poljske in Španske so sadovi njihovega dela. Kako torej je opravičen boj proti jezuitom in proti klerikalizmu!

Št. 2101.

Razglas.

Izvršuje sklep občinskega zastopa županije Komen od dne 4. oktobra 1905. št. 2101 razpisuje podpisano službo organista pri farni cerkvi sv. Jurija in pri podružnicah.

Plača po dogovoru in zmožnosti. — Razen te službe dobi zmožen organist sčasoma tudi kak postranski zaslužek. Službo se lahko takoj nastopi.

Ponudbe na podpisano županstvo, koje daje tudi vsa potrebna pojasnila.

Županstvo občine Komen

dne 13. oktobra 1905.

Župan:

J. Švara.

Štev. 577.

Razglas.

Iz semkaj došlih spisov potrjuje podpisano županstvo, da je kazensko postopanje proti gosp. Janezu Skrt, bivšemu akordantu v Avčah, v zmislu § 412 k. p. r. popolnoma ustavljeno.

Županstvo v Avčah

18. oktobra 1905.

Župan:

Gvetražnik.

Mehanična delavnica
z električno gonilno silo

Fran Lipizer v Gorici.

Semeniška ulica št. 14.

Popravlja bicikle, motocikle, vodne in plinove vpejlave, električne zvonce.

Izvršuje električne vpejlave itd. po zmernih cenah.

Popravlja kmetijske stroje.

Izvršuje tudi strgarska dela v železu.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec v Gorici

takališče Josipa Verdi št. 33. in takališče Frana Josipa št. 35.

— izdeluje —

vsakovrstne obleke po najnovjšem kroju in po želji g. naročnikov.

Z zalogi ima ravnokar dospelo sveže avstrijsko in angleško

raznourstno fino blago za jesensko in zimsko dobo.

Zaloga izgotovljenih oblek, površnikov havelokov, zimskih sukenj itd.

Nova

slikarska obrt

v Gorici, ulica Morelli št. 9.

Najzanesljiveje izvrševanje pleskarskih, lakirarskih, napisnih in soboslikarskih strokovnih del. Specijalitet v imitaciji lesovja.

Svojim rojakom v mestu in na deželi se za mnogobrojna naročila toplo priporoča

udani

Jos. Makovec.

CHRISTOFFLE

Namizno orodje in posodje vseh vrst.
Priznana težko posrebrnjene najlepše forme.

Kompletne kasete namiznega orodja, posodja za omako, kavo, čaj, namizni podstavki, umetni izdelki.

Jedino nadomestilo pravega srebra.

Posebni izdelki za hotele, restavracije in kavarne, kakor tudi pensijone, gospodinjstvo itd.

C. kr. dvorni založniki
Christoffle & Co. — Dunaj
I. Opernring 5 (Heinrichshof).
— Ilustrovan cenik na zahtevanje. —
V vseh mestih zastopano po prekupcih.
Kot jamstvo svoje izvirnosti imajo naši izdelki gornjo tovarniško znamko in ime Christoffle

ANTON IVANOV PEČENKO

Gorica

priporoča svojo veliko zalogo pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; plzenjskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Meštanske pivovarne“ in domačega žganja I. vrste v steklenicah, katerega pristnost se jamči.

Zaloga ledu, kateri se oddaja le za debelo od 50 kg naprej.
Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.

Šunka

s kožo, kilo po 1.05 gld., brez kosti 1.20 gld., plečeta brez kosti po 95 kr., slanina in suho meso po 90 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1.20 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunaj. ke po 85 kr., a la krakovske, fine po 1.10 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.25 — **Velike klobase** ena 20 kr.

Kislo zelje po 7 gld. za 100 kilo brez sodčkov.

Slivovka, brinovce, pristen, liter po gld. 1.20. — To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Prva konsumna zaloga olja

Henrik Curiel

Tekališče Jos. Verdi 42. GORICA Tekališče Jos. Verdi 42.

Specialiteta oljkega olja

Jedilno olje po 28 kr.

Srednje vrste	à 32 kr. liter
fine	„ 36 „ „
iz Istre	„ 40 „ „
„ Corfu	„ 48 „ „
„ Bari	„ 56 „ „
„ Molfette	„ 64 „ „
„ Provence	„ 72 „ „
„ Monte	„ 80 „ „
„ S. Angelo	„ 80 „ „
„ Luke	„ 96 „ „

Sprejemajo se naročila v posodah od 5, 10, 15 litrov, katere se prepusti stranki, dokler jih rabi.

Brezplačno pošiljanje na dom.

Ponos vsake gospodinjice je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se na bi smela pogrešati vsi v nobenem gospodinjstvu, kadar se pravi kavinu pijača.

zahtevajte le izvirno zalogo s imenom **KATHREINER**.

Lekarnarja A. THIERRY-jev **BALZAM** pristen le z varstveno znamko zelena nuna.

Najstareje ljudsko sredstvo proti prsim in pljučnim boleznim, kašlju, riganju, želodčnemu krču, slabemu teku, iselici, zgrati, zaprtju, napihovanju, influenci, ranam, zobobolu itd. Franko na vsako pošto z zabojem vred: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic 5 K, 60 malih ali 30 dvojnatih steklenic 15 K.

Jedino pristno Centifolijno mazilo.
(Mazilo iz cvetic tavcentroz.)

Najmočnejše čistilno mazilo sedanjosti. Učinkuje gotovo pri zastarelih bolečinah in ranah. Stane s spremnico in poštno vred: 2 lončka K 3.60. Pri tno je lino iz lekarne pri angelju varuhu A. THIERRY-ja v Pregradi pri Rogatcu-Slatini kamor naj se naslavljajo naročila. Da ta zdravila gotovo učinkujejo ter so nenadomestna, pričaje brošurica s tisočeriimi zahvalnimi pismi, ki je pridljuna zastoj balzamu, ali se isto dopošlje posebej na zahtevo.

In zopet gre glas po deželi

da se sloveče testenine iz novozgrajene tovarne testenin **Žnideršič & Valenčič iz Ilirske Bistrice** vdobé v vseh boljših prodajalnicah jestvin po mestih in po deželi.

Zastopstvo za Gorisko pri Josip Rovanu — Gorica.

F. Podberšič,

avtoriz. kamnoseški mojster, Gorica, Tržaška ulica št. 17.

— Priporoča —
se slavnemu občinstvu za bližajoči se vseh vernih duš dan

svojo bogato zalogo

različnih nagrobnih spomenikov, bodisi priprostitih ali finih iz kraškega kamna najbolje vrste za 15 K in više.

<p>+</p> <p>Batist Bilrot in Mosetig za ovijanje, ovitki Presnitz za bolnike, torbe za led, termofofor za ogrevanje, žepna lekarna, irigatorji za potovanje, priprava za ogrevanje trebuha.</p>	<p>V Gorici: Tekališče Jos. Verdi 45.</p> <h2>M. GÁL</h2> <p>Centrala: U Trstu, Corso 4.</p>	<p>+</p> <p>Irigatorji od K 2 50 dalje. Inhalatorji, klisteri vseh vrst, brizgalke za prah, umivalnik za želodec, skalniki, ponočne posode, klisopumpe, mlečne pumpe, cizki, umivalniki „Ladys Friend“.</p>
--	--	--

Eksport Mizarska zadruga Eksport

v Gorici — Solkanu

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbena dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecchia 1. Podružnica v Spljetu. Zastopstvo v Orjentu.

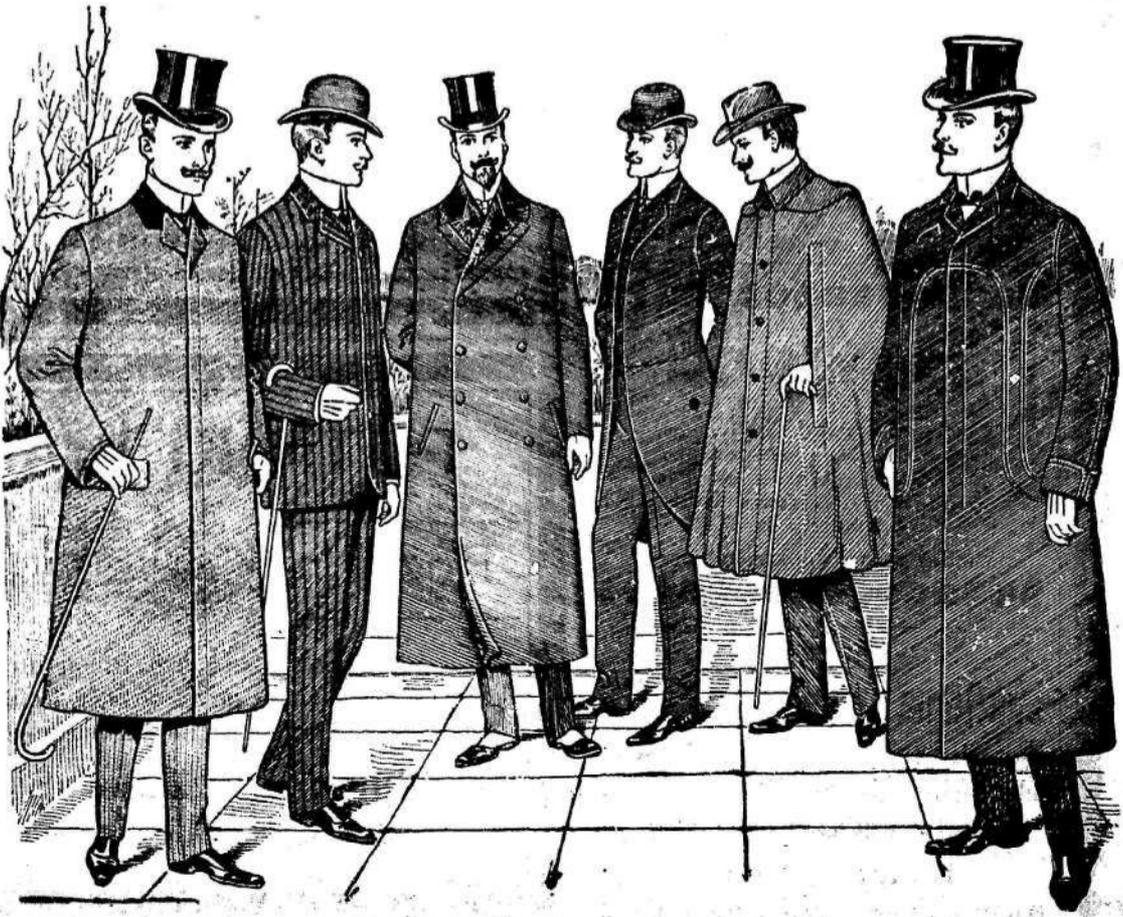
Cene zmerne, delo lično in solidno.

J. Medved

Gorica G. Verdi 38

opozarja na svojo velikansko zalogo oblek za gospode gospe dečke in deklice.

Velikanska izbira čevljev in klobukov najboljših izdelkov.

Obleke

za jesensko in zimsko sezono:

Št. 1	zimska suknja	od 30 K naprej
» 2	obleka	» 25 »
» 3	kožuh	» 90 »
» 4	promenadna obleka	od 60 K naprej
» 5	Pelerina	od 15 »
» 6	Ulster	» 25 »
lodnosti klobuki	...	» 3 »
fini črni in v barvah	...	» 6 »
čevlji iz češke tovarne	...	» 12 »

Prva
goriška manufakturna
in modna trgovina

PREGRAD
& ČERNETIČ

Gorica
„TRGOVSKI DOM“

Priporočata
svoje novourejeno zalogo:

Volneno blago

Popelin, cibelin, žensko
sukno v vseh kako-
vostih in barvah.

Modni barhenti

flaneli, berkalini, ce-
firji, batisti i. t. d.
najnovejše vrste.

Svile in baržuni

za bluze, kakor tudi
za okraske, vsakovr-
stne čipke, broderije,
čipkaste ovratnike,
gumbe i. t. d.

Pasovi, rokavice, šerpe

otroške in ženske no-
gavice in trikot srajce.

Amerikansko perilo

za dame in gospode.

Ovratniki in kravate

vedno najnovejše
fazone.

Salonske preproge

posteljne in namizne
garniture, zastore, (za-
vese), flanelaste in
šivane odeje.

Za bala in novice

raznovrstna platna,
cvilhe, žima in volna
za postelje itd.

Odlikovana pekarija in sladčičarna.

Karol Praščík,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu v (lastni hiši.)

Priporočata vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte itd.

Priporočata se slavnemu občinstvu za mno-
gobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo
po jako zmernih cenah.

Prodaja tudi različne moke.

Gorica * Gorica

Klimatično zdravišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljud-
skega vrta. — Hotel prvega reda.

— V hotelu in dependanci nad
70 sob in salonov. — Lastna
električna razsvetljava. — Elek-
trični avtomobil-omnibus k vsem
brzovlakom in po potrebi. —

Velik park pretežno z eksotičnim
rastlinstvom. — Mirna, krasna
lega, nič prahu, kakor nalašč

za one, ki hočejo prijetno in
mirno preživeti nekaj časa v
Gorici. — Izborna kuhinja in
klet. — V hotelu je obsežna
knjižnica.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega
blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šouljarje.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne
knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje,
krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih
ter na deželi. 2 55-8

5 kren in še več zaslužka na dan.

Družba za domača dela in strojev za pletenje.

Iščejo se osebe obojega
spola za pletenje na našem
stroju. Lahko in hitro delo
skozi celo leto. Ni treba
nobenih znanstij. Se ne
gleda na oddaljenost in delo
prodajamo mi.

Družba za domača dela in strojev za
pletenje **Tomaž H. Whittick & Co** — Praga
trg sv. Petra 7. I. 434. — Trst, ul. Campa-
nile 13—434.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih
nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico,
o teh boleznih. Dobiva se zastoj in
franko v priv. Schwannen-Apoteke,
Frankfurt a. M.

Ceniki zahtevano brezplačno.

Ogrska

cvetlična paprika

Iz Segedina
I. vrste, sladka,
garantir. pristna,
priznana izvrstne
vrste. Lastni pridelok kg za K 5. Razpošilja po pov-
zetju od 1 K. dalje franko. Nadaljne posebnosti: sla-
nina, ogrski salami itd se zaračunajo najceneje.

Razpošiljalnica vsakovrstnih dožajnih pridelkov

Haupt A. Rudolf

Budimpešta (Ogrsko) VII. Ovodagasse 22

Jan. Jax & sin

Ljubljana — Dunajska cesta št. 17. — Ljubljana

priporočata

pisalni stroj „Adler“

kateri ima različno pisavo, je jako jednostaven, trpežen, po ceni ter
pisalni stroj prve vrste za urade, notarje, odvelnike, trgovce i. t. d.

— Zahtevajte cenike in opise. —

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, k
navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje
nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši
več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali,
da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se
ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**

Pfaffovi šivalni stroji

Pfaffovi šivalni stroji

Pfaffovi šivalni stroji

Pfaffovi šivalni stroji

delajo celo po 10-letni dobi še vedno
brezšumno.

so neprekosljivi za domačo rabo in
obrtno namene.

so posebno pripravni za umetno vezenje
(reklamiranje) ter se poučuje brezplačno.

prekosijsko na dobroti vsako tovarno.
Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.

Zaloga **Pfaffovih** šivalnih in drugih strojev v Gorici via **Municipio** števil 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14

Kerševani & Čuk

v Gorici

Stolni trg št. 9 (Piazza Dugmo)

priporočata svojo

zalogo šivalnih strojev

raznih sistemov,

za umetno vezenje (reklamiranje)

Zaloga dvokoles.

Mehanična delavnica konec
Raštelja št. 4 sprejema vsako
popravo šivalnih strojev, dvo-
koles, pušk in samokresov.

Šivalne stroje in po-
prave jamčiva od 5-10 let.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfiževo) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim boleznim
in splošni telesni slabosti.
Izvirna steklenica tega olja naravno-
rmenne barve po K 140, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje.
Raba tega olja je posebno priporočljiva
otrokom in dečkom, ki so ner-
vozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo
vse kostno bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem.
laboratoriju prečno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čeh. odjemalcem
glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa

najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

POTNIKI V AMERIKO

Pozor!

Pozor!

Kdor hoče dobro in hitro potovati s francoskimi parobrodi čez Havre
v Ameriko, naj piše pred odhodom od doma za pojasnila na našo
najstarejšo firmo

Zwilchenbart, Basel (Švica) Centralbahnplatz 9.

Za dobro in hitro ekpedicijo se garantira.